

יוצרים מהדורת חדשות: להבין את משבר האקלים

פעילות לבתי הספר העל יסודיים

היחידה מורכבת מ-3 חלקים:

- חלק 1 - למידה והכנת הכתבות למהדורה
- חלק 2 - "שידור" המהדורה בכיתה
- חלק 3 - דיון, גיבוש מסרים והכנת שלטים וחומרים למצעד

בתום שני החלקים לתלמידים כבר צריכה להיות תמונה כללית והבנה בסיסית בנושא שינויי האקלים, מהם הגורמים לו, השלכותיו והצעדים שיש לנקוט על מנת לצמצם אותו ולהתמודד איתו.

החלק השלישי יוקדש לחשיבה על המסרים שהתלמידים ירצו להגיד ולהביא למצעד האקלים והכנת חומרים למצעד (שלטים, שירים, סלוגנים, מיצגים וכיוצ"ב)

הערה חשובה:

נושא שינויי האקלים הוא גדול ומורכב ולא ניתן להקיף את כולו ולהעמיק בלמידה בזמן קצר כל כך. המטרה של היחידה היא להבין את "הסיפור הגדול" של שינויי האקלים, להכיר את מצעד האקלים ולהבין ואת החשיבות של ההשתתפות בו.

כדי להעמיק בלמידת הנושא ניתן להשתמש בחומרים שפותחו על ידי משרד החינוך או ליצור קשר עם הרשת הירוקה. קישור לתכניות הרשת הירוקה כאן.

מבוא למורה:

לקראת ההשתתפות במצעד האקלים אנו מציעים פעילות הכנה, המתבססת על למידה וחקר עצמאיים של התלמידים והצגה של מה שהם למדו בפני הכיתה. המתכונת המוצעת היא הכנה של מהדורת חדשות, הכוללת דיווחים וכתבות של "כתבים" לפי נושאים שונים.

בחלק הראשון יקבלו התלמידים נושאים וסוגיות שונות הקשורות לשינויי האקלים ולמצעד האקלים. התלמידים יתחלקו לקבוצות עבודה. כל קבוצה תידרש ללמוד את הנושא, לסכם אותו ולהחליט איך להעביר אותו או לדווח עליו במהדורה המיוחדת, שתשודר בחלק השני.

את הכתבות שיוכנו על ידי התלמידים יש לתכנן ולערוך באופן כזה, שכולם יספיקו להציג במהלך המהדורה.

בחלק השני "תשודר" המהדורה המיוחדת על ידי התלמידים. יש לבחור את "המנחה" של המהדורה אשר מנהל את המשדר, וכן את הכתבים השונים (נציג/ה מכל קבוצה), שיציגו את מה שלמדו בצורה של כתבה / דיווח מהשטח / ריאיון / סרטון / מצגת או כל רעיון אחר.

זמן מפגש: 90 דקות

א. פתיחה - הצגת שינויי האקלים ומצעד האקלים

זמן מוערך: 15 דקות

כדי להכניס את התלמידים לעניינים, אפשר להציג את הסרטונים הבאים:

1. [מהו משבר האקלים? סרטון של ארגון "מחאת הנוער למען האקלים"](#)

2. [מצעד האקלים](#)

- מספרים לתלמידים על מצעד האקלים, מטרתו והזדמנות חשובה למי שמשותף בו: מצעד האקלים הוא אירוע בינלאומי, המתקיים במדינות רבות בעולם. המצעד הוא אירוע אזרחי, שמטרתו להשמיע למקבלי ההחלטות את המסרים של האזרחים לגבי הצורך הדחוף לגבש מדיניות אחראית, לאור שינויי האקלים והשלכותיהם. מדי שנה יוצאים מיליוני אנשים למצעדים בכל העולם. במצעד האחרון בישראל השתתפו למעלה מ-10,000 צועדים, רובם המכריע תלמידים וחניכי תנועות נוער.

- מציגים את המהדורה המיוחדת שתשודר במפגש הבא ואת תהליך העבודה לקראתה:

« חלוקה לקבוצות עבודה. כל קבוצה מקבלת נושא מסוים שעליה לחקור וללמוד ולסכם. הקבוצה בוחרת איך להציג את הנושא שלה במהדורה. לדוגמה: דיווח של כתב באולפן, דיווח של כתב מהשטח, ראיונות של "עוברי אורח" ברחוב (אפשר לצלם סרטונים קצרים) שעונים לשאלות הכתב, מצגת או כל רעיון אחר.

« כל קבוצה מכינה את הכתבה שלה. יש להגדיר זמנים מקסימליים לכתבות על מנת שכולם יספיקו להציג.

« בוחרים מנחה למהדורה שבאחריותו לכתוב את דברי הקישור, להציג את הכתבת/ת ואת הנושא על מנת ליצור רצף של המהדורה.

ב. עבודה בקבוצות - למידה וחקר עצמאיים של נושא שינויי האקלים

זמן מוערך: 70 דקות

לאחר הצגת הנושא והמתכונת של המהדורה המיוחדת, מחלקים את הכיתה לקבוצות עבודה. כל קבוצה מקבלת נושא מסוים שעליה ללמוד ולהציג במהדורה המיוחדת.

נושאים לעבודה בקבוצות:

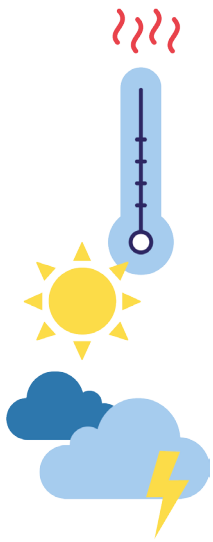
1. **אפקט החממה** - מהו? כיצד נוצר? מה היה קורה בלעדיו? ומה גורם להקצנתו ב-200 השנים האחרונות?

2. **ההתחממות הגלובלית** - הקצנת אפקט החממה גורמת להתחממות גלובלית. בהשוואה לטמפר' העולמית הממוצעת לפני המהפכה התעשייתית - בכמה עלתה הטמפר' הממוצעת עד היום? מה היא הטמפר' שלפי המדענים אסור לנו לעבור? לפי מצב העניינים כרגע, האם נעמוד ביעד הזה? מדוע עלייה לכאורה כזו נמוכה כל כך דרמטית לפי המדענים?

3. **גלי חום** - ההתחממות הגלובלית גורמת לשינויים אקלימיים באופן שמעמיד בסכנה את המשך החיים על פני כדור הארץ כמו שאנו מכירים כיום. אחת התופעות היא גלי חום שמתארכים והופכים תכופים וקשים יותר. מה קורה היום מבחינת גלי החום בעולם? מה קרה בגל החום באירופה ב-2003? מי האוכלוסיות שצפויות להיות הכי מושפעות מגלי החום בארץ? מה צופים המדענים על גלי החום בישראל ובעולם?

4. **הפשרת הקרחונים ועליית מפלס פני הים** - מה ההבדל בין קרחונים ימיים לקרחונים יבשתיים? מי מהם תורם ישירות לעליית מפלס פני הים ומי תורם בעקיפין? מהו אפקט האלבדו? מה קורה בעקבות אובדן שטחי הקרח הלבנים ואיך זה ישפיע על המשך ההתחממות הגלובלית? בכמה צפוי מפלס פני הים לעלות אם לא נעצור את מגמת ההתחממות? על מי ועל מה תשפיע עליית המפלס? כמה אנשים חיים על קו החוף בעולם? מלבד הפשרת הקרחונים, יש עוד סיבה מרכזית לעליית מפלס פני הים. מהי?

5. **התמעטות גשמים והקצנה באירועי בצורת ממושכים** - מי הראשונים להיפגע מהתמעטות הגשמים והתארכות הבצורות? אילו אוכלוסיות בארץ יפגעו יותר מהר? מה הקשר של מיקומה של ישראל להתמעטות המשקעים? איך זה קשור לתופעת "המידבור" (desertification)? איך זה ישפיע על החקלאות? איך זה ישפיע על מחירי המזון? איך זה ישפיע על עולם הטבע? האם לישראל צפויה להיות בעיית זמינות של מי שתייה? האם גם המדינות

בעולם? איך קשורה תעשיית המזון מן החי לכריתת היערות? מה הקשר של ישראל לתעשיית המזון מן החי? איך אנחנו ביחס למדינות אחרות?

10. ההתמודדות עם שינויי

האקלים מחייבת פעולה בשני מישורים: עצירת ההתחממות (מיטיגציה) או אפחות (בעברית) והיערכות לשינויים שיקרו בכל מקרה (אדפטציה) או הסתגלות (בעברית). פרטו את הפעולות שיש לעשות במסגרת המיטיגציה. פרטו את הפעולות שיש לעשות במסגרת האדפטציה.

התייחסו לשינויי האקלים שצריך להיערך אליהם ופעולות שיש לנקוט כדי לעצור את המשך עליית הטמפרטורה העולמית.

11. אנרגיות מתחדשות ונקיות - על מנת לעצור את

המשך ההתחממות הגלובלית יש לצמצם באופן דרסטי את השימוש בדלקי מאובנים ולעבור לאנרגיות מתחדשות ונקיות. פרטו את המקורות השונים של אנרגיות מתחדשות. מדוע הם נקראים "מתחדשות ונקיות"? מה המצב בישראל נכון להיום מבחינת השימוש באנרגיות מתחדשות? מה היעדים שישראל הציבה לעצמה בהקשר של אנרגיות מתחדשות? מהן הסיבות לפער בין המצב כיום ליעדים שאותם הציבה לעצמה ישראל?

12. אקטיביזם - בעולם פועלים תאגידי ענק בינלאומיים

של דלקי מאובנים. חברות אלה משתמשות בכל הכלים העומדים לרשותן כדי להאט את המעבר לאנרגיות מתחדשות. זאת מכיוון שאם נעבור לאנרגיות מתחדשות ההכנסות שלהן ייפגעו מאוד. הביאו 3 דוגמאות לתאגידי ענק של דלקי מאובנים. האם יש חברות כאלה שפועלות בארץ ומה שמן? האם אנחנו האזרחים יכולים לעצור את הפעילות שלהן? מי כן יכול?

הביאו דוגמאות לפעולות שנעשות בארץ ובעולם, ומטרתן להפעיל לחץ על ממשלות וקובעי מדיניות להפסיק לשתף פעולה עם תאגידי הדלקים. לדוגמה: ארגוני מחאה, פעולות מחאה, הצבעה בבחירות,

השכנות שלנו באותו מצב? איך הבצורות יכולות להשפיע על המצב הגיאופוליטי (יחסים בינלאומיים הקשורים למיקום הגיאוגרפי) ועל היחסים בינינו לשכנותינו?

6. הקצנה באירועי מזג אוויר קיצוניים, שטפונות

והצפות - אירועי מזג אוויר קיצוניים קורים כל הזמן, אבל בעקבות שינויי האקלים - עולה עוצמתם ותדירותם במהירות. בישראל הדבר בא לידי ביטוי באירועי גשם קיצוניים, שבהם כמויות גדולות של מים יורדות בזמן קצר. תארו כמה מקרים של שטפונות והצפות מהשנים האחרונות בארץ. האם הם גבו מחיר בנפש? האם הם פגעו בתשתיות? האם פגעו בהתנהלות היומיומית ובשיגרה? האם המדינה ערוכה לאירועים נוספים כאלה? כיצד משפיע תהליך הפיתוח, הבנייה והסלילה בכל הארץ על אירועי השטפונות וההצפות?

7. שריפות פרא - שריפות היו מאז ומעולם, והן גם

ימשיכו לקרות בעתיד. הסיבות יכולות להיות טבעיות (ברקים לדוגמה) או כתוצאה מרשלנות האדם או הצתות מכוונות. התנאים החדשים שיוצרים שינויי האקלים (תקופות ארוכות של יובש, מיעוט משקעים ורוחות חזקות) גורמים להתפשטות מהירה של האש והשריפות הופכות כך לשריפות ענק שקשה להשתלט עליהן. תארו מקומות שונים בעולם שחוו, ועדיין חווים, מקרים חוזרים של שריפות פרא (למורה: סיביר, קליפורניה, אוסטרליה, אירופה). תארו שריפות גדולות שהתרחשו בישראל. אילו השלכות יש לשריפות אלה על התושבים, על עולם הטבע, על התשתיות? כיצד משפיעות השריפות האלה על המשך ההתחממות הגלובלית ואפקט החממה?

8. עלייה בריכוז גזי החממה באטמוספירה וההתחממות

הגלובלית הם תוצאה של שני תהליכים הקורים במקביל: שריפת דלקי מאובנים וכריתת היערות הגדולים בעולם.

שריפת דלקי מאובנים (פחם, נפט גז מחצבים) -

מהם דלקי מאובנים? כיצד נוצרו? למה הם משמשים כיום? מדוע השימוש בהם גורם לעלייה בריכוז גזי החממה? מה נדרש לעשות מבחינת השימוש בדלקי מאובנים, בהקשר של שינויי האקלים? האם ישראל עושה זאת?

9. כריתת יערות העד - מדוע כריתת היערות הגדולים

בעולם גורמת לעלייה בריכוז גזי החממה באטמוספירה? מהן הסיבות העיקריות לכריתת יערות הגשם בעולם (רמז: לא נייר ולא עץ לריהוט ובנייה)? כיצד משפיעה כריתת היערות על המגוון הביולוגי (החי והצומח)

מפגש 2: המהדורה המיוחדת

זמן מפגש: 90 דקות

א. שידור המהדורה המיוחדת

זמן מוערך: 70 דקות

יש לסדר את הכיתה כאולפן חדשות: שולחן מסודר למנחה, הקהל יושב ממול, מקום מסודר לכתבים באולפן. אם יש סרטונים או מצגות, להכין את המסך וכל העזרים הנדרשים.

אפשר להכין מבעוד מועד גם אביזרים נוספים שיכולים להוסיף לחוויה המשחקית כמו חליפות, עניבות, מיקרופונים... זמן להכנות כ-10 דקות.

שידור המהדורה מועבר על ידי המנחה שנבחר. הוא מציג את הנושא, קורא את דברי הקישור מציג ומזמין את הכתבים השונים לפי הסדר.

סקירת הנושאים השונים דרך דיווחי הכתבים במהדורה המיוחדת יוצרת תמונה רחבה וברורה של הנושא בקרב כלל תלמידי הכיתה.

ב. סיכום

זמן מוערך: 20 דקות

שיתוף מחשבות ותחושות שעלו בתום המהדורה: מה למדנו? מה אנחנו חשים כרגע? אילו סוגיות הכי נוגעות בנו?

מבקשים מהתלמידים להציע מסרים שהם היו רוצים להעלות או להביא איתם למצעד האקלים.

אפשר להזכיר לתלמידים, שהשנה המצעד מתקיים כשבוע לפני החירות לכנסת. האם יש מסרים שחשוב להם להעביר לפוליטיקאים?

אוספים את כל המסרים למפגש השלישי.

סלבריטאים שמקדמים את הנושא, פעולות בתחום המשפטי (חפשו מקרים שבהם בני נוער תבעו משפטית את המדינה שלהם בשל פגיעה בעתידם). אתם יכולים להביא את סיפורה של גרטה תונברג משבדיה או של ארגון "מחאת הנוער למען האקלים" (STRIKE FOR FUTURE) מישראל.

1. CREATE A SAFE PATHWAY UNDER 1.5C.
2. CLIMATE JUSTICE AND EQUITY FOR EVERYONE.
3. FOLLOW THE PARIS AGREEMENT.
4. UNITE BEHIND THE SCIENCE.

13. המזמהים והאחראים העיקריים לפליטת גזי החממה הם תאגידי הדלקים אבל גם חברות תעשייתיות, שבסופו של דבר משרתות אותנו, כולנו. אנו חיים בתרבות המקדשת את הנוחות ואת הרכוש החומרי. ככל שאנו קונים יותר, נוסעים יותר, טסים יותר, אוכלים יותר בשר, מחליפים יותר דגמים של טלפונים ומחשבים - כלומר ככל שתרבות הצריכה שלנו מוקצנת - כך אנו מגדילים את אותן תעשיות. האם נוכל ליצור שינוי בהרגלי החיים והצריכה שלנו כדי לצמצם פליטת גזי חממה? איזה שינוי למשל? הציעו רעיונות כיצד אפשר להגדיל את מעגלי השינוי ולהשפיע על יותר אנשים (חברים, משפחה, ביי"ס, תנועת הנוער, ישוב, מדינה...).

את הזמן יש לתכנן באופן כזה שישאר מספיק זמן גם ללמידה, גם לסיכום הדברים וגם לתכנון הכתבה, שתשודר במפגש הבא. יש להגדיר לקבוצות את זמן הכתבה המקסימלי ולדאוג שאינן חורגות ממנו.

ג. סיכום

זמן מוערך: 5 דקות

לאחר העבודה בקבוצות חוזרים למליאה ומסכמים את העבודה. מדגישים כי הסיכום של עבודת הלמידה צריך להיות מוצג ככתבה למהדורה המיוחדת.

עונים על שאלות שעלו ובודקים האם יש צורך בהשלמות לקראת המהדורה במפגש הבא. קבוצה שלא סיימה יכולה להשלים את העבודה בזמנה הפנוי לפני המפגש הבא, או לחילופין להקדיש זמן להשלמות בתחילת מפגש 3.

חשוב להכין גם את דברי הקישור ואת חלקו של המנחה בהנחיית המהדורה.

מפגש 3: הכנות למצעד האקלים

זמן מפגש: 90 דקות

המפגש השלישי מוקדש להכנת חומרים למצעד האקלים: שלטים, כתיבת סיסמאות, שירים, מיצגים ...

אפשר לתת לתלמידים לבחור את הנושאים שחשובים להם, או שניתן לחשוב לבחור את הנושא שהכיתה תבחר לעסוק בו.

על התלמידים לחשוב אילו מסרים הם הכי חשובים, אך גם אילו מסרים יהיו הכי מובנים לקהל הרחב.

מצעד האקלים יתקיים ב-28 באוקטובר 2022,

מתכנסים בשעה 10:00 בכיכר מוזיאון תל אביב

להתראות במצעד האקלים!

